

chen bodem door
sters hebben be-
Wie weet, wat de
dsche souvereini-
Wie, in hoeverre
door die van den
e was gebonden?
tijd, en bedenken,
i van den achter-
der in zoo verbijs-
katastrofes... De
inje is te kostbaar
rede, maar vooral
in die rampzalige
is 1940 meeleefde
t hoe schier alle
defaitisme lagen,
o. De Reformatie
ien.

Wettelijke Over-
1940, waarin de
lt op de „rechts-
tenkomsten welke
lertekend waren,
duitsche bezetting
nt tegenover onze
„wettelijke” blijft

en de N.S.B., die
onnen de machts-
lijk te schakelen”.
l: „Studenten op-
jeugdbeweging”
atief — het woord
e met stille trom”;
wen van de pers
Gods wil nōōit te
striemend artikel:
e hij Mengelberg
schland een glas
he vrienden, toen
nd vernam.

deze artikelen, die
en stuk voor stuk

Dr H. Colijn, „Op
wijdde de hoofd-
Reformatie en aan
olgende woorden:
al-socialisten) de
ij weten, dat wij
n. Macht en be-
Tenslotte zal de
ze behouden. En
noten oogst. Kom,
t Kanaal en over
en Japan, ja kom
ing Uw snoeimes
lk; het is wel be-
vor U alleen, om

Reformatie en haar

ficiër, een bruint,
verrader in bur-
ntimidatie-metho-
maanden al gron-
rekantoor van de
verd geroutineerd
gebracht. Er was
in of te verhelten.
de archieven en
gegendeld, cor-
lag genomen. Op
it onmogelijk was
n genomen en te
er proces, zonder
daar maanden in

is dit met een uit-
in welken vorm
nem niet met rust.
zettingstijd heeft
n huis werd door
g genomen, zijn
er ook zijn schrij-
neiden hem ont-

et te onderzoeken
dividuen aan dit
al zal ook dat aan
geven.

Van der Vaart
an het gevangend

houden af en heeft er blijkbaar invloed op gehad.
In een polemie die Ds Knoop van Rotterdam-
Delfshaven met dezen mensch had, na de gevan-
genning van Prof. Schilder blijkt, dat Van der
Vaart Smit wist op welke wijze de gevangenschap
kon worden afgebroken en worden verlengd. Zijn
eigen vrienden, schreef hij in het N.S.B.-blad
„Kerk en Volk”, hebben het in hun macht de ge-
vangenisseuren te openen. Als ze maar zeggen
willen dat Prof. Schilder het mis gehad heeft, doen
zij dat niet, dan gaat de gevangenisdeur extra op
slot...

Deze polemie, waarin Ds Knoop in onderschei-
ding van bijna de geheele overige christelijke pers,
vrij en onverveerd het recht verdedigde, kostte hem
een zeer lange en smartelijke gevangenschap in het
beruchte concentratiekamp van Dachau. Ook daar-
over zullen onze lezers te zijner tijd meer ver-
nemen.

Waarom wij dit alles hier thans memoreren?
Het schijnt noodzakelijk dat enkele dingen even
worden vastgelegd.

Er is in ons land goed werk gedaan door de ver-
zetsbeweging. Er zijn vele en dure offers geleverd
en gegeven. Wij spreken graag over de verdien-
sten der illegaliteit en zij worden in het algemeen
ook ten volle erkend. Soms tot in het overdrevene
toe. Er verschijnen gedrukte bladen en blaadjes,
die na September 1944 — men lette vooral op dit
tijdstip, illegaal als paddestoelen uit den grond ver-
rezen zijn. Ik ken in Zeeland een dagblad, dat zijn
verschijning alleen te danken had aan het feit, dat
het toen de Geallieerde legers al lang geland waren
in Frankrijk en op weg waren naar Nederland, een
soort radiobERICHTDIENST had georganiseerd en
dagelijks uitgaaf. Nu is het een dagblad in optima
forma. Zulke dingen kunnen er momenteel gebeu-
ren. We zullen er niets van zeggen. Het leven her-
stelt zich zelf wel weer en heel wat amateurswerk
zal straks in de smeltkroes der vrije concurrentie
vernietigd worden.

Wij wilden alleen maar zeggen: verzetswerk in
het jaar 1940 betekende iets anders dan in 1944.

Wij verwijzen naar het citaat, dat we aan den
kop van dit artikel plaatsten.

Als een ban lag het defaitisme na de Meidagen

KERKELUK LEVEN

Veendamsch beroep op WALAEUS

In het synodocratisch gebonden orgaan van
Veendam-Wildervank („Ons Kerkblad”) schrijft
Ds N. Postema iets ter verdediging zijner „syno-
de”. Ook zijn betoog gaat weer om de zaak heen.
De vraag is immers niet, of niet een of ander
argument is aan te voeren vóór het standpunt van de
heeren Ridderbos-Grosheide-synode. De vraag is
alleen „of wie het er niet mee eens is, daarom in
Gods Naam uit het ambt te stooten of er uit te
weren is”. M.a.w., of de theologische meening der
heeren Ridderbos e.d. werkelijk en duidelijk een
ondubbelzinnig Godswoord is. Want de kerk mag
alleen binden aan Gods Woord; anders wordt ze
valsche kerk volgens de belijdenis. Dat hun mee-
ning Gods Woord is, schijnen ze zelf te betwijfel-
len. Waarom zouden ze anders den moed missen,
prof. Greijdanus en mij, en anderen uit te werpen
als ketters? Wij weerspreken immers hun stelling?

Al is dus het betoog van Ds Postema niet ter
zake, we willen toch — op verzoek — er wel iets
over zeggen. Ds Postema citeert Walaeus, die
(Synopsis, XLIV, 29) volgens Ds Postema dit
zegt:

„Wij eischen met de Schrift vooraf in alle
doopelingen geloof en bekeering, althans volgens
het oordeel der liefde, en dat zoowel bij de kin-
deren, die bondelingen zijn... als bij de vol-
wassenen.”

In werkelijkheid schreef Walaeus iets anders. En
wel dit:

De uitwerking van den doop wordt
door ons dus niet vastgekoppeld aan dat be-
paalde oogenblik, waarop het lichaam met het
uiterlijke water wordt besprengd, maar in alle
doopelingen verlangen wij met de Schrift, te
voren geloof en bekeering, tenminste naar het

1940 over de nederlandsche pers en toen de duit-
sche pantserwagens en de terreurbommenwerpers
over west-europa raasden naar de fransche kust,
wanhoopte geheel het continent.

In dien tijd publiek, als vóór Mei 1940 over het
RECHT te spreken en te schrijven, de christelijke
beginselen tegen de heidensche nazi-theorieën te
blijven stellen en verdedigen, was een daad van
grooten zedelijken moed maar ook van zeer groote
noodzaak voor ons eigen volk.

De Reformatie heeft dit gedaan zonder eenige
reserve, als een daad van eenvoudige trouw en
roeping.

En de hoofdredacteur wist welke risico's hij liep.
De Reformatie stond al lang voor Mei 1940 in
Duitschland op de zwarte lijst.

Wij vergeten zoo gauw en sommige dingen
mogen niet vergeten worden, niet om personen,
maar om de beginselen.

Wat de hoofdredacteur van ons blad gedaan
heeft en waarvoor hij geleden heeft was geen kwes-
tie van persoonlijke verdiensten, maar vrucht van
een beginsel, van een levens- en wereldbeschou-
wing.

Zeker heeft de Reformatie, gezien haar nationa-
len arbeid in, misschien wel het bangst tijdsge-
wricht onzer landshistorie, sterke rechten om thans
weer te verschijnen. Het persbesluit geeft het blad
dan ook die rechten ten volle. Maar meer dan om
deze verdienste, zien wij de noodzaak van een her-
verschijnen van dit blad hierin, dat de beginselen
en de levens- en wereldbeschouwing, welke dit
blad geleid hebben in den tijd, toen schier ieder
zweeg, vrijmoedig te spreken, thans méér dan ooit
verdedigd en gepropageerd moeten worden in ons
volksleven, dat, na het duitsch vandalisme, dat vijf
jaar onbepert gewoed heeft, materieel, maar niet
minder ook geestelijk een ruïne geworden is.

R. v. R.

1) Dit artikel wordt in zekeren zin „illegaal” ge-
schreven, d.w.z. onze hoofdredacteur heeft er geen letter
van gezien en weet evenmin, dat het in dit blad wordt
geplaatst. Men beschouwe deze vrijbuiters als een der
naweeën van den bezettingstijd, waarin we allemaal —
onze hoofdredacteur zelf niet uitgezonderd, zoo'n beetje
gevrjvuiterd hebben!

oordeel der liefde; en zulks zoowel in de het
verbond opgenomen kinderen, in welke naar ons
beweren uit kracht van den goddelijken zegen
en van het evangelische verbond het zaad en de
Geest van geloof en bekeering te stellen is, als
ook in de volwassenen, in wie de belijdenis van
actueel geloof en bekeering noodzakelijk is.
Voorts, evenals zaad, dat in de aarde geworpen
is, niet altijd in 't zelfde oogenblik zijn wasdom
heeft, maar eerst wanneer van boven regen of
warmte erop neerkomt, zoo heeft noch het
Woord, noch het sacramentsteeken altijd op 't
eerste moment zijn effect, doch eerst op dien tijd,
als de zegening van den H. Geest er bij komt.

Ds Postema heeft dus nagelaten, te vermelden,
dat Walaeus het heeft over de uitwerking van den
doop. Hij heeft eveneens verzuimd, erbij te zeggen,
dat volgens Walaeus voor werkelijke wederge-
boorte de zegening van den H. Geest erbij moet
komen. Hij heeft ook nagelaten, te vermelden, dat
Walaeus, slechts één bladzij verder (XLIV, 31),
opmerkt, dat de kracht van den doop gelegen is
allereerst in het verzegelen der BELOOFDE ge-
nade, d.w.z. van de belofte van genade; en dit wel,
waar hij zelf nadrukkelijk onderscheidt, van zulk
een genade, die is aangebracht of nog moet worden
aangebracht; gelijk hij dan ook op een andere
plaats (Opera, I, 493) met instemming Calvijn aan-
haalt, die met „de meeste” andere theologen zegt
(Inst. IV, 16, 20), dat de kinderen gedoopt worden
tot toekomstig geloof en bekeering, welke in hen
nog niet zijn geformeerd, al is het zaad daarvan in
hen verborgen.

Ook heeft Ds Postema niet vermeld, dat vlak
daarop (Synopsis XLIV, 31) Walaeus rondweg
verklaart, wat de heeren van de synodale wijsheid
telkens van zich afschuiven willen:

„Omdat evenwel die belofte niet absoluut,
doch met de voorwaarde van geloof en
bekeering verbonden, is volgt daaruit, dat die
genade slechts wordt verzegeld aan hen die ge-
looven en zich bekeeren, en mitsdien ook de tee-
kenen niet onwaardiglijk gebruiken, 1 Cor.
11: 29.”

Wij voor ons zijn het in de preciese formulering
niet met Walaeus eens. Maar dat hij door 't syno-
dale Praeadvies terecht zou zijn aangehaald, en
„geïnterpreteerd”, dat betwisten wij; hetgeen wij
nader hopen aan te toonen, wanneer wij de ver-
bluffende fouten aan gaan wijzen, die het bekende
synodale Praeadvies kenmerken in het door Dr A.
D. R. Polman geschreven historische gedeelte van
dit slordige document.

Hoe weinig Walaeus eraan denkt, een beschou-
wing als de synodale over te nemen, kan reeds hij
zich indenken, die bedenkt, wat Ds Postema óók al
weer verzuimt te zeggen, dat n.l. Walaeus zelf
(Opera, t.a.p.) eraan herinnert, dat het in de kin-
deren aanwezige zaad door den één een „habitus”,
d.w.z. een aanwezige eigenschap, door den ander
een „inclinatio”, d.w.z. een geneigdheid genoemd
wordt. Het „hebben van den Geest” beteekent bij
de oude theologen trouwens meermalen nog iets
anders dan het werkelijk door den Geest bewerkt
zijn; het duidt veelal niet meer aan, dan het belofte-
recht hebben op den Geest, die immers in de ver-
bondsbelofte is toegezegd; evenals van de kinderen
in denzelfden zin gezegd wordt: Ze hebben de
zaligheid(!). En dan zijn er nog theologen, die bij
het „hebben van den Geest”, zelfs als zij Hem zien
werken in de kinderen, nog maar denken aan de
z.g. voorbereidende genade, waarover weer een
aparte verhandeling zou te schrijven zijn, doch die
in elk geval iets anders is dan de wederbarende
genade.

Ook over die kwestie van het geloof als „habi-
tus” is veel te doen, b.v. in den tijd tusschen Wa-
laeus en Durandus (XXXI, 15), waaraan we
thans voorbijgaan.

Wat Ds Postema verder opmerkt aan mijn adres
is al ettelijke malen voor hij als nummer zóóveel het
anderen naschreef, door mij weersproken. Mijn
papieren zijn nog niet in mijn bezit; is dat het geval,
dan hoop ik er wel iets van door te geven. Hoe
weinig Ds Postema's beweringen om 't lijf hebben,
kan b.v. daaruit blijken, dat hij meent, tegen mijn
huidige optreden contra de binding (met effect van
uitwerping etc.) aan een synodale formule inzake
het „houden voor wedergeboren” te kunnen aan-
voeren, dat ik toch vroeger wel heb geopponeerd
tegen het „vervagen” van het verbond Gods tot
een aanbod van genade, een aanbod, dat ook komt
tot Turken, heidenen, Joden. Vindt Ds Postema
dat zoo vreemd! Dan kent hij ons niet, ofschoon hij
toch over ons schrijft. Want niet alleen ik, doch
ook alle vrijgemaakte of bezwaarde gereformeerde
belijders schreven of schrijven, ook deels in offi-
ciele stukken, dat zij de degradatie tot een bloot
aanbod van de hand wijzen. De schenking van een
recht met bevel tot geloof en bekeering is heel wat
anders dan een aanbod. Als Ds Postema werkelijk
zelf de Synopsis leest, voor hij zijn kerkbode
schrijft, en niet maar Dr Polman naschrijft, dan
kan hij gemakkelijk in de buurt blijven, om te zien
hoe b.v. Polyander in diezelfde Synopsis (XXII,
6) de aanbidding onderscheidt van andere momen-
ten in Gods werk.

K. S.

„De kerk moet...”

Maar welke „kerk”?

Men zegt zoo vaak: „de kerk” moet één blijven;
wij moeten blijven bij „de kerk”; en zoo voort.

Groen van Prinsterer schreef 23 Juli 1864 aan
het adres van Ds J. H. Gunning Jr een brochure:
„Natuurlijk of ongerijmd?” Op blz. 27 heet het:

„Ook de Hervormde Kerk moet vrij zijn.
Voorzeker; maar welke kerk? De historische, of
de reglementaire?”

In Nov. 1863 bragt ik de vraag in de Tweede
Kamer.

„Het Gouvernement wil de Kerk vrijmaken.
Maar welke Kerk? De Kerk in haar nieuwerwet-
schen synodalen kerkvorm? Of de Kerk op ge-
schiedenis en belijdenis gegrond?”

De vraag van Groen klemte nog.

Wie voor de „kerk, op geschiedenis en belijdenis
gegrond” strijdt — zooals de van zondige beslui-
ten naar art. 31 K.O. zich vrijmakende kerken en
geloovigen hebben gedaan, die strijdt voor het be-
houd van „de Gereformeerde Kerken”. De anderen
hebben haar verraden. En alzoo gedenatureerd.

K. S.